

ÁLLÍTÁSOK ÉS ÁLLÍTHATÓSÁGOK

– Válasz Pálfy Péter Pál megjegyzéseire –

Braun Tibor

MTA doktora, c. egy. tanár – braun@mail.iif.hu

Dióspatonyi Ildikó

PhD, tudományos munkatárs

Zádor Erika

PhD, tudományos munkatárs

Zsindely Sándor

PhD, szerződéses munkatárs

MTA–KSZT Tudományelemzési és Információtudományi Kutató Csoport, Budapest

A téma kényessége miatt számítottunk rá, hogy egyetemek rangsorával foglalkozó dolgozatunkra érkezik észrevétel. Ez Pálfy Péter Pál tollából meg is történt (Pálfy, 2007), és azt köszönettel vettük.

Válaszunkat talán célszerű azzal kezdenünk, hogy megismételjük, ami dolgozatunk címében is olvasható: rangsoraink nem azt akarták bemutatni, hogy melyik egyetem jobb, mint a másik, hanem kizárólag azt, hogy melyik egyetem kutatói járulnak inkább hozzá a folyóiratokban megjelenő közlemények minőségi szűréséhez, azaz a folyóiratok kapuőrzéséhez. Ezért gondoljuk, hogy dolgozatunk lényegét és annak megközelítését Pálfy félreértette.

Hazánkban gyakran említik a valóban az egyetemek minőségét rangsorolni kívánó úgynevezett *shanghai*-rangsort, amiről sajnos nem köztudott, hogy komoly kritikát váltott ki a nemzetközi szakirodalomban (van Raan, 2005; Razvan, 2006; Eccles, 2002; Jobbins, 2002), és melynek eszközei (pl. használt indikátorai) és céljai a mieinktől messzemenően különböznek. Dolgozatunk bevezetőjében hangsúlyoztuk, hogy az eredményeinket előzetesnek kell tekinteni. Kritikai megjegy-

zéseinek végén Pálfy kísérletünket kárleletlennek nevezi, és ez természetesen szíve joga, de reméljük, hogy nem veszi tőlünk rossz néven, hogy ebben nem értünk vele egyet. Sajnos azt az állítást, hogy a dolgozat tudománytalan, sem tudjuk elfogadni, és vissza is utasítjuk. Sőt a sajtó lekicsinylését, ahová Pálfy az egyetemek rangsorolását „jó játék-ként” (sic!) utalja, több okból sem véljük helyénvalónak, hiszen tudományos sajtó is létezik, ehhez sorolhatnánk a világon tízezerrel megjelenő tudományos folyóiratot, így például a Magyar Tudományt is.

De lássuk Pálfy tartalmasabb aggályait is. Azzal, hogy az egyetemek bonyolult szervezetek, több okból is egyet tudunk érteni, és azzal is, hogy eddig az egyetemek rangsorait sok szempont összevont figyelembe vételével állították össze. Ezeket a szempontokat dolgozatunk első ábrájában is mutattuk.

Ez persze nem jelentheti azt, hogy egy kimondottan minőségi mutató, mint a kapuőrök száma, nem képezheti egy újszerű rangsorolási kísérlet alapját. Mi ezt az indikátort mindenképpen az eddig e célra használt publikációknál és idézettségénél egyértelműbben definiálhatónak és számíthatónak véltük.

Pálffy hiányolja, hogy nem soroltuk fel azt a 240 folyóiratot, amelyekből elemzésünk adatbázisa származott, pedig dolgozatunk hivatkozásaiban utalunk azokra az előző munkákra, amelyekben ez megtalálható. A kb. 13 000 kapuórt tartalmazó adatbázist előzetes eredményeink számításához statisztikusan szignifikánsnak véltük. Sőt a 12 természettudományi szakterületet is, amelyekre a 240 folyóirat vonatkozott, megfelelő számúnak gondoltuk. Azt végképp nem értjük, hogy Pálffy miért állítja, hogy mi preferáljuk az orvosi kutatásokat. Azon persze lehetne vitatkozni, hogy az abszolút számok vagy az – általunk használt – százalékos adatok tükrözték volna közérthetőbben az eredményeket. Mi a százalékos ábrázolást preferáltuk.

A dolgozatban le is írtuk, hogy rangsoraink stabilitása változhat az adatbázis méretével. Ez azonban minden eddig világszerte publikált egyetemi rangsornál is így van, és nem ismerünk olyan publikált rangsort, ahol a rangsor stabilitásával kapcsolatos adatokat közöltek volna.

Kimondottan kritikai szórszálhasogatásnak véljük, hogy Pálffy kifogásolja, hogy a dolgozat ábráin MTA rangsorként említjük sajátjainkat. A cikk fejlécén világosan szerepel,

hogy az MTA melyik egységéhez kötődnek a tanulmány szerzői. Nehezen tudjuk elképzelni, hogy akad valaki, aki eredményeinket az MTA hivatalos állásfoglalásaként kezelné. Persze MTA helyett írhattunk volna „kapuórrangsort” is. A fentiek értelmében reméljük, hogy Shanghai polgármestere nem fog a város nevében tiltakozni a hasonló értelemben leírt *Shanghai-rangsor* használatáért.

Végül szeretnénk Pálffy konkrét megjegyzéseire is reagálni.

1. Az Université Pierre et Marie Curie százalékadata valóban sajtóhiba, a helyes adat 12,13 %. A besorolási rangsor helyesen van feltüntetve.

2. Az Université Libre de Bruxelles (Free University of Brussels) (ma már nem azonos a Vrije Universiteit Brussellel). Táblázatbeli adata helyes (38,30%).

3. A mi teljes rangsorunkban a University of Chicago a 201-6. helyen szerepel, mi azonban csak az első százat közöltük. Ez persze nem jelenti azt, hogy ez az egyetem nem jobb, (mint Pálffy említi, „híresebb”), mint több olyan, amely a rangsorban előtte található, csak onnan kevesebb kutató szerepel a vizsgált folyóiratok szerkesztőbizottságában.

Kulcsszavak: *egyetemek, kapuórzés, rangsorok*

IRODALOM

- Eccles, Charlest (2002): The Use of University Rankings in the United Kingdom. Higher Education in Europe. 27, 423–432.
- Jobbins, David (2002): The Times/ The Times Higher Education Supplement – League Tables in Britain: An Insider's View, 27, 383–388.
- Pálffy Péter Pál (2007): Sorrendbe állíthatók-e az egyetemek, Magyar Tudomány. 4.

- Razvan, Florian (2006): Irreproducibility of the Results of the Shanghai Academic Ranking of World Universities. Ad Astra. 5, <http://www.ad.astra.ro/journal>
- Van Raan, Anthony (2005): Fatal Attraction. Conceptual and Methodological Problems in the Ranking of Universities by Bibliometric Methods. Scientometrics. 62, 133.